

ՎԱՀՈՆ ԶՈՒԳԱՍԻՉԵԱՆ

Ռ Ո Ւ Մ Բ

ՄԵՄ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ

ԳՈԼՈՒՍՏԻ ԵՒ ՅՈՒՐԵԹԻ ՅԻՂԱՏԱԿԻՆ

Գինն է 25 Անիթ

Տպարան «Երիտասարդ Հայաստան»ի

Նիի-եՕՐԲ

1911

891.99

Զ-82

831.99

9-82

5-6 NOV 2011

ՎԱՀԱՆ ԶՈՒԳԱՍԸԶԵԱՆ

Ռ Ո Ւ Մ Բ

ՄԵՐ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ

ԳԱԼՈՒՍՏԻ ԵՒ ՅԱՐԵԹԻ ՅԻԶԱՏԱԿԻՆ

Գինն է 25 Սէնթ

Տպարան «Երիտասարդ Հայաստան»ի

ՆՈՒ-ԵՕՐԲ

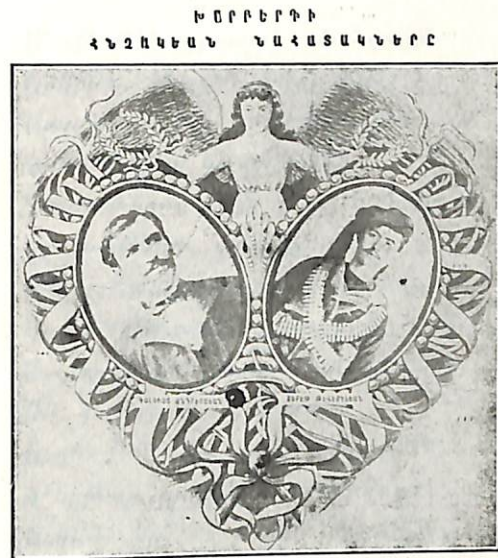
1911

17.07.2013

49341

3425-69

Մ. ՔՈՒՆԱ ԼԵՍՈՒ ԿՈՒՆ
(1857-1904)

Էրեւանի քաղաքի
Կառնի թանգարանի
Քաղաքի քաղաքի
Կառնի թանգարանի

ՔՈՒՆԱ ԼԵՍՈՒ
(1857-1904)

Հ Ա Յ Ո Ւ Հ Ի Ն

Մութ մ'էր պատած անդնդային
Երկինք, գետին, ամէն տեղ.
Սարեր, ձորեր կը թընդային
Գոռումներով սաստկահեղ:
Գոռումներով ա՛յն խիտ ամպոց,
Որ շանթերու փայլով սուր,
Միշտ հանելով կըրակ ու բոց,
Կը ցանէին անձրև, հուր...:
Սարսրո՞ւալի, ցուրտ այս պահուն,
Սև դաշտերէն հեռաւոր,
Ուղևոր մ'հէք, լուռ, մոլորուն,
Կ'երթար քայլով մ'անսովոր:
Ուղևոր մը՝ որ մերթ ընդ մերթ,
Դէմդ կը կանգնէր շեշտակի,
Ճաճանչներով պերճ, նրբակերտ,
Մէկ վաղանցուկ փայլակի:
Փայլակի մ'որ կ'ըլլար անոր,
Վայրկեանի մը չափ լապտեր,
Մէկ մ'ալ կուգար իսաւար մը նոր,
Անոր ճամբան կը պատէր:
Չը կար մէկն՝ որ ըսէր անոր

«Բայց ո՞ր կ'երթաս, գուցէ կան,
 «Ճամբուղ վըրան՝ խեղճ ուղևոր,
 «Անդունդներ, վիհեր երկայն:»
 Ու սարսուլի, ցուրտ այդ պահուն,
 Սև դաշտերէն հեռաւոր,
 Ուղևորն այս լուռ, մոլորուն,
 Կորսուեցաւ յանկարծ այն օր...:

* * *

Յաջորդ օրը՝ կէս օրէ վերջ,
 Իէպէ մը յուզիչ, տխրունի,
 Տարածեց բոթն իր քաղցին մէջ,
 Թէ՛ շուկայի, Թէ՛ տունի:
 Հայ աղջկան մը՝ սրբազան
 Դիակն այդ դաշտերէն տար,
 Դանրւեր էր, որ թուրքի շան
 Ծուղակին դէմ քաջարար,
 Դացեր պատին մահով մինակ,
 Պաշտպաններ էր սուրբ մահով.
 Այն գիշերն ունէր կայծակ,
 Անձրև, գոռում, ցուրտ, մութ, հով:

* * *

Կը զարմանամ թ'ինչպէս Աստուած,
 Կայծակդ վրկայ դէպքին այն,
 Ա՛հ, չը մոխրեց սաստիկ ազդուած,
 Դահիճներն այդ աղջկան...:

ՎԻՐԱՌՈՐ ՄԸ՝ ՄԱՅՐԻԿԻՆ

Ձարնըւեցայ ես սըրտէս.
 Մահուան ժամուս մէջ մինակուկ
 Մընացած է կանցն իմ մանուկ,
 Դարձի՛ր, եկուր հեղ մ'իս տես...:

Ձարնըւեցայ ես սըրտէս
 Շամփուրներով սուր, սիրելիս,
 Ներսէ՛ս արեան ախ մէկ ալիս
 Թըրուաւ, գընաց փութապէս:

Ձարնըւեցայ ես սրտէս,
 Հոգևարքի մէջ մինակ եմ,
 Կ'ուզեմ վերջին շունչըս քու դէմ
 Փըչե՛լ, հասի՛ր... շուտ... զիս տես...:

—) օ (—

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՌԸ՝ ՄԱՐԴԻՈՒԹԵԱՆ

Եթէ կ'ուզէք երգել դուք,
 Երգ մը յուզիչ և տխուր
 Հայաստանը երգեցէք...:

Եթէ կ'ուզէք երգել դուք,
 Ազգը չարքաշ ու հերոս,
 Հայաստանը երգեցէք...:

Եթէ կ'ուզէք երգել դուք,

Մարտիրոսներ մեծ, վսեմ,
Հայաստանը երգեցէք...:

Եթէ կ'ուզէք երգել դուք,
Դժբաղդութիւնն անսահման,
Հայաստանը երգեցէք...:

Եթէ կուզէք երգել դուք,
Մարդկութիւնը տառապող,
Հայաստանը երգեցէք...:

Եթէ կ'ուզէք զրել դուք,
Տառապանքի զերբը վեհ,
Հայաստանը երգեցէք...:

Եթէ կուզէք մարդկութեան,
Գիտնալ, բուժել ցաւն անհուն,
Հայաստանը երգեցէք...:

Ձի երբ ըսուի Հայաստան,
Ասոնց ամէնն ալ մէջն է,
Հայաստանը երգեցէք,

* *

Եղբրերգա՛կ պուէտներ,
Արիւն, արցունք, վիշտ, տանջանք,
Եթէ կ'ուզէք երգել դուք,
Հայաստանը երգեցէք...:

Եթէ կ'ուզէք ըլլալ դուք,

Եղբրերգա՛կն առաջին,
Հայաստանը երգեցէք...:

Ձի Հայաստանը միայն
Եղբրերգութեան տխուր,
Կրնայ ըլլալ Հայրենիք...:

Հայաստանէն միմիայն,
Վշտի, ցաւի, արցունքի,
Տառապանքի, անբուժի,

Տեսակները բիրաւոր,
Կրնաք գտնել բոլորդ ալ,
Արդ, Հայաստանն երգեցէք...:

* *

Իսկ թէ երգել կ'ուզէք դուք,
Կ'ուզէք երգել, ո՛վ մարդիկ,
Իսկ թէ խորհի՛լ կ'ուզէք դուք,
Միայն ձեր անձն ու փառքեր,
Միայն ձերն ու ձերիներ,
Իսկ թէ մոռնալ կ'ուզէք դուք,
Մարդկութիւնը տառապող,
Հայաստանէն հեռացէ՛ք,
Մարդկութիւնը մոռացէ՛ք,
Բե՛ այնպէս դուք երգեցէք.
Հայաստանէն հեռացէ՛ք...:

Հ Ե Ր Ո Ս Ը

Կըրակներով, փայլակներով,
Պիտի դառնամ Հայաստան.
Յեղիս ցաւովն յոյգախըրով
Ամպի պէս պիտ որոտամ....
Ես շանթագոռ բանակներով,
Ո՛վ Հայաստան պիտ քեզ գամ.
Սուր կայծակներ սրփրոնելով
Ոսոխներուդ անզգամ:
Պիտի այրեմ, պիտի մոխրեմ,
Այն պիղծ կեանքեր իմ բոցով.
Որոնք ըրին, ահ սրգադէմ
Հայաստան քե՛զ արեան ծով:
Կըրակներով, փայլակներով,
Ո՛վ Հայաստան պիտ քեզ գամ.
Շանթաբոցեր սրփրոնելով,
Ոսոխներուդ անըզգամ....

—) օ (—

ԾՈՎԵՐՈՒ ՎՐԱՅԷՆ

Ահա կ'անցնիմ անդունդներէն,
Իմ պաշտելի՛ Հայաստան.
Կ'անցնիմ, կ'անցնիմ ու տրամօրէն
Քեզ կը խորհիմ Հայաստան:

Քեզ կը խորհիմ ես անդադար,
Իմ սիրելի՛ Հայաստան.
Ու վայելքներ որ քու մօտդ յար
Ունէի միշտ Հայաստան:

Այս քու շունչէդ, շո՛ւնչ մը զրկէ,
Իմ նազելի՛ Հայաստան,
Շո՛ւնչ մը՝ ուրկէ զիս կը զրկէ,
Կեանքն օտար, դառն՝ Հայաստան:

Հովին հետ ինձ հասցուր մրմունջն
Առուակներուդ Հայաստան.
Թռչնիկներուդ քաղցրաշունչ
Գեղգեղն հասցուր Հայաստան:

Վայելքներէդ այն անհամար
Գէթ մաս մ'հասցուր Հայաստան.
Ախ քեզնէ զատ կեանքն ինձ համար
Տանջանք մըն է՝ Հայաստան....

Ո՛հ հեղ մ'ալ ե՛րբ դէպ քեզ պիտ գամ,
Իմ անուշի՛կ Հայաստան.
Կ'այրէ կասկած մ'իս անըզգամ.
Իմ սրբազա՛ն Հայաստան:

—) օ (—

Մ Ա Հ Կ՝ Ո Ի Զ Ե Մ

Թո՛յն տըւէք ինձի, թո՛յն տըւէք ինձի.
Թո՛յն տըւէք որ ես ըմպեմ, թո՛յն տըւէք.

Քանի՛ որ տանջուած, մարտիրոսուած, հէք
Յեղիս վըրէ՛ծն, ա՛հ, դեռ չը լուծեցի:

Չէ՛նք տըւէք ինձի, կամ սո՛ւր տըւէք, սո՛ւր.
Որպէսզի շուտով ինքզինքս ըսպաննեմ,
Քանի՛ որ ցեղիս թշնամին իմ դէմ,
Կանգնած է ու դեռ ունի կեանք ու հուր:

Քանի՛ որ ցեղիս կեանքն ու պատիւ թանկ,
Վատեր, վայրիներ առին ոտքի տակ,
Ու ես չը կըցայ մըխել շիփշիտակ
Սուրս անոնց սրտին, պէտք է ինձի կեանք:

Թո՛յն տըւէք ինձի, թո՛յն տըւէք ինձի,
Թո՛յն տըւէք որ ես ըմպեմ, թո՛յն տըւէք,
Քանի՛ որ ազնիւ, հալածուած ու հէք,
Յեղիս վըրէ՛ծն, ա՛հ, դեռ չը լուծեցի...:

—) o (—

ՊԱՆԴԻՏԱՅՈՂ ՀԱՅՐ

Թողո՛ւց օճախն հայրենի ան,
Որ տաճարն էր իր ինզութեան,
Թողո՛ւց սիրած առուակն ու ձոր
Որոնք վայլած էր այնքան օր...:
Թողո՛ւց պարտէզն ու բուրաստան,
Ու այն ուռին հողմատատան
Որուն աղուոր թռչնիկներուն

Կը լըսէր միշտ երզը սիրուն:
Թողո՛ւց ամէն սիրելիներ,
Թողո՛ւց զարնուիլ իր սրտի սէր...
Հոգւոյն խորէն իրստ վիրաւոր,
Ու աչքերով արտասուաթոր,
Ճամբայ ելաւ ու հեռացաւ...
Ընկեր ըրած իրեն վիշտ, ցաւ,
Ու երբ կորաւ հայրենի հող,
Հո՛ր, շատ լացաւ, շատ թափեց ցօղ...:

*
* *

Անցաւ օտար երկինքներէն,
Որոնք ծանօթ չէին իրեն.
Գընաց բաղդ մը փընտրուեց նոր,
Բաղդ մը տըտոզ երջանիկ օր:
Սակայն պանդուխտ՝ սև կեանքն՝ անոր
Յըցուց ցաւեր շատ նորանոր.
Որոնց բեռին տակն ահաւոր,
Ա՛հ նա ինկաւ վըհատ, անզօր...:

*
* *

Հիմա մահուան մը մօտալուտ,
Ո՛հ անկողնին մէջ պատկած մութ,
Նախկին պատճառն կ'որոնէ ան,
Փշրող տաճարն իր հայրենեաց...:
Որուն կարօտն հըրանըման,

Հայաստանի լեռներուն պէս,
Կանգնած է մէջն հողոյն կարծես....

* * *

Կոպիտ ուժէն հալածուելով,
Ճեղքելով լեռ, դաշտ, գետ ու ծով,
Ո՛վ հայրենիք զաղթեցիր դուն,
Հերիճ, հերիճ դէպի հեռուն....
Ուր ալ ըլլաս, քանի որ դուն՝
Պիտ տանջուիս ու տանջանքով թոյն՝
Պիտի մեռնիս տրտում, տխուր.
Հայրենիքիդ մէջ կամ այլուր,
Կոտորել սովրէ՛ այն որ միշտ քեզ
Կոտորել կ'ուզէ կամքով մը վէս.
Չնջել սորվէ՛ քաջած քու զէն,
Այն որ քեզ կը ջնջէ կ'ըսեմ:
Թշնամուդ դէմ թշնամութիւն,
Թոյններուն դէմ ունեցիր թոյն,
Մի թափառիր երկրէ երկիր,
Գէթ ուր ծնար դու հոն մեռիր....

—) օ (—

Վ Ր Է Ժ Ի Ս Լ Ե Ջ Ո Ի Ն

Իմ սուրս քաջած յոյսերով վառվռուն,
Սրտիս մէջ արիւնս եփած ու եռուն,
Ու ետեէս ալ ձգած վիթխարի,

Բանակ մ'հայկական, ոմբազէն, արի,
Ֆանֆառի խրրոխտ, գոռգոռուներով,
Հայաստան մտնել կ'ուզեմ անխրոով,
Թըռթըռացունել կ'ուզեմ ես բոլոր
Հայկական սրտերն ա՛խ վշտատոչոր:
Չարնել ու ջնջել կ'ուզեմ այն ամէն
Վատեր՝ որ հայուն միսը կը ծամեն.
Ու կոխկըրտելով անոնց վըրայէն
Անցնիլ կ'ուզեմ, փո՛յթ չէ, ըսուիմ «կայէն»:
Հայոց դժբաղդներ, այրիներ որբեր,
Հրճըւեցունել կ'ուզեմ անհամբեր,
Տալով աւետիսն այս երջանկութեան
Թէ «Ալ կանգնեցաւ մեր խեղճ Հայաստան»:

* * *

Ձի ալ վերջապէս յայտնի է սա՛ բան,
Թէ՛ «Հայր միայն կարող է ճամբան»
«Գտնել իր վշտեր թեթեւեցունելու,
«Ու վարելու կեանք մ'անուշ, հեզ, հլու»,
Ա՛հ, փո՛յթ չէ դարձեալ թէ կորուստըս մեծ
Ըլլայ, ժամանակ մ'ալ վիշտն իբրը ցեց,
Կրծէ հայ սրտեր ... մտնել կուզեմ ես
Հայաստան, կատղած բանակով մը վէս....

—) օ (—

ՀԱՅՐԵՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

Ո՛ւր էք, ըսէ՛ք սիրելիներ,
Ո՛ւր էք վայրեր՝ քաղցր, անուանի,

Իմ անբարեի Հայաստանի,
 Կ'ա՛յրէ՛ գիս ձեր կարօտն ու սէր:
 Առուակնե՛ր, դուք ըսէ՛ք ... ո՛ւր էք,
 Չէ՛ք լար, մի թէ, չէ՛ք փրնտաւեր.
 Հեծկըլտագին ո՛հ զայն որ դեռ
 Բաժնըւհցաւ ձեզնէ երէկ:
 Ու բըլուրներ, սիրուն դաշտեր,
 Չէ՛ք ըսպասեր, ըսէ՛ք, մի թէ,
 Անոր՝ որ միշտ ձեզ կը դիտէ
 Անոր՝ որ միշտ ձեզ կը սպաշտէր:
 Դուք զեփիւռներ կըրող հոգիս,
 Երբ որ թռչտիք ծաղկէ ծաղիկ,
 Ձեր հեզ կեանքին վրայ ծիծաղիք,
 Ըսէ՛ք, մի թէ, չէ՛ք յիշէր գիս:
 Ախ, ախ, որ մէկն ես մոռնամ մեծ,
 Անուշ երկիրն իմ հայրենի,
 Վայելքներ որ մէկ վայրենի
 Վատ հալածանք մ'ինձնէ խըլեց:

— 0 —

Քեզ ԿԱՆԳՆԱԾ ՏԵՄՆԵԼ ԿՈՒՉԵՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Երակներուս մէջ կ'այրի արիւնս յոյզ
 Քեզ կանգնած տեսնել կ'ուզեմ Հայաստան...
 Շանթեր թող սուրան վերևէն գլխուս...

Քեզ կանգնած տեսնել կ'ուզեմ Հայաստան,
 Ոսկեզաղափարն այս կատարուի թող,
 «Քեզ կանգնած տեսնել կ'ուզեմ Հայաստան».
 Պարագաներ թող զան կեանքս քանդող...
 Քեզ կանգնած տեսնել կ'ուզեմ Հայաստան:
 Արիւն թո՛ղ հոսի ամէն կողմերէս,
 Քեզ կանգնած տեսնել կ'ուզեմ Հայաստան.
 Արիւնի մէջէն խնդալ կ'ուզեմ ես...
 Քեզ կանգնած տեսնել կ'ուզեմ Հայաստան:

—) 0 (—

ՅԵՂԻՍ ՅԱԼ ՄՈՌՑԱԾ ՉԵՄ ԴԵՌ

Օտար երկիր թէև ինկած,
 Վիշտեր զերդ հուր, սիրտըս թիթեռ
 Թէև կ'այրին տալով բոց, կայծ,
 Բայց, ցեղիս ցաւն մոռցած չեմ դեռ:
 Թէև ամէն օր կը մարին
 Գարնան կեանքիս վառվռուն վարդեր.
 Ու յոյսերն հոգւոյս տաճարին,
 Բայց, ցեղիս ցաւն մոռցած չեմ դեռ:
 Թէև արիւն, քրտինք ճակտէս,
 Աչքերէս ալ անձրեւ, շանթեր,
 Ամէն օր կը թափին դէզ դէզ.
 Բայց, ցեղիս ցաւն մոռցած չեմ դեռ:

Թէկ ցըցած բազուկներս կայծ,
 Հարուածներուն դէմ տընաւեր,
 Բաղդիս անխիղճ, անսիրտ ու ցած,
 Բայց, ցեղիս ցաւն մոռցած չեմ դեռ:
 Ցեղիս ցաւն ես մոռցած չեմ դեռ,
 Պիտ ջանամ տալ անոր դարման.
 Մինչ իսկ թառմին կեանքիս վարդեր,
 Մինչև իջնեմ սև գերեզման....

—) օ (—

ՎԱՐՈՄԻՐ ԱՓԵՐՈՒՆ

Վարդ Հայաստանի սրբազան ափեր,
 Ըսէք, ո՞ւր էք, ո՞ւր մնացիք, ո՞ր դի.
 Ու տըւիք ինծի կեանքը պանդուխտի.
 Ո՛ւր՝ արդէն արցունք շատ էի թափեր....

Ըսէք, դուք ո՞ր դի մընացիք, ո՞ւր էք,
 Հուր Հայաստանի վառվռվուն ափեր.
 Ինչո՞ւ հեռացաք ու այս տրտմարեք
 կեանքն ինծի տըւէք, պանդուխտի կեանքն հէք:

Ազնի՛ւ Հայաստան թէպէտ տեսայ ես,
 Արիւն, մի՛շտ արիւն ափերուդ վրայ,
 Ա՛խ այս ամէնն իս կարող չէր սակայն
 Քեզնէ զատել, ո՞ւր մնացիր այսպէս:

Արիւնի կգանքէն՝ չէ՛, չէ՛, չեմ վախնար,

Արիւններու մէջ քանի որ աշխարհ
 Ես եկած եմ, այլ կը վախնամ սա չար
 Պանդուխտի կեանքէն կաշկանդող մարդս յար:

Արիւնո՛տ ափեր, ձայն տըւէք, ձայն, ձայն.
 Հոգիս կը վառի կարօտով անհուն,
 Ու կը բարդըւին ցաւերս բազմանուն,
 Ձայն տըւէք, ձայն, ա՛հ գոնէ մէկ վայրկեան:

Չանճրացած էի պանդուխտի կեանքէն,
 Հոգիս հընոց ու սրտիկս ալ իարոյկ
 Դարձած էին ու տրտում, մինակուկ,
 Հալած ու հատած էի շատ արդէն:

Վարդ Հայաստանի սրբազան ափեր,
 Ըսէք, ո՞ւր էք, ո՞ւր մընացիք, ո՞ր դի.
 Ու տըւիք ինծի կեանքը պանդուխտի,
 Ո՛ւր՝ արդէն արցունք շատ էի թափեր:

Ո՛հ, ի՛նչ, կ՛ըսեմ բան մ՛իսկ չըրաւ Հայաստան,
 Չ՛հեռացաւ ինծնէ, այլ անգութ բաղդ, դո՛ւն,
 Ատիր Հայրենիք ու հայրենի տուն.
 Ինծնէ ու տըւիր դժբաղդի մը կեան:

Ու ցըցեցիր, իմ դէմ օտար վայրեր,
 Օտար երկիրներ, երկիրներ օտար,
 Չարչըրկող սրտիս, հոգիս անդադար,
 Իցիւ կեանքս այսպէս չ՛անցնէր, չը մարէր:

Վայրկեան մը նոյն իսկ, չէ՛, ես չեմ մոռնար,

Աղուոր Հայրենիքս Հայաստան կարմիր.
Որուն եմ, միշտ պիտ ըլլամ համակիր,
Նըւիրուած ամբողջ էութիւնովս յար:

—) օ (—

ՄԵՐԺՈՒՄ ԵՒ ՀՐԱՒԷՐ

Փախէ՛ք, գացէ՛ք շանթեր հեռուն
Հեռո՛ւն գացէ՛ք գլխէն Հայուն,
Եւ դուք հերիք գոռաք ամպե,
Ամպեր վըշտի դժոխքմբեր:

Հայուն առջև բացուեցէ՛ք ալ,
Ճամբաներ հարթ ու լուսափայլ,
Ախ, այլևս նա չը քալէ թող,
Սա փուշերէն սուր սուր խայթող:

Ու առուակներ ջինջ ոսկեհոս,
Մըմընջալով աղօս, աղօս,
Բացէ՛ք վըրան հայուն ճամբուն,
Տալով վարդեր, կանաչութիւն:

—) օ (—

ՄԷՐ ԵՒ ՄԱՂԹԱՆԲ

Նուէր Սերաստիոյ Լսարանին

Գարնան օրերուն մէջ դրախտային,
Երկնի խորերէն անցնող թռչնակին,

Թէ՛ թրթռուն երգերն ա՛հ ինծի տային,
Լըսարանին պիտ ձօնուէր սիրագին:

Թէ՛ պարտէզին կամ դաշտին, պուրակին,
Մայիսի ամիս ցնծալից ժպտուն,
Թէ՛ տային ինծի զերթ նուէր մ'անգին,
Լըսարանին պիտ ըլլար նա իսկոյն:

Թէ՛ վեհ զիշերուան աստղերը պըլպըուն,
Գետակին մըմունջն կամ ալին գըլըուն,
Սիրոյ քնարն իսկ ինծի տըրուելուն,
Լըսարանին պիտ կանչըւէր իսկոյն:

***

Այլ քանի որ ասոնց ոչ մէկը կրնամ
Ունենալ խինդով ու նըւիրել շուտ,
Այս առթիւ, կ'ուզեմ կոչել ամէն ժամ,
Խանդով, հոանդով, անհուն, սուրբ ու զուտ,

«Թո՛ղ փալփիլի միշտ սա Լըսարանը մեր,
«Թո՛ղ զայն ողջունեն օրեր պայծառ, շէն,
«Թո՛ղ ցցուի ճակատն անոր դէպի վեր,
«Գալիք դարերու անդունդին մէջէն:

«Այո՛, թող մնայ նա միշտ հաստատուն,
«Ուրտեղ մեր սըրտի թեւեր թրթռացող,
«Կը միանան... կը խօսին մշտարթուն
«Սա մեր հոգիներ յոյսով լուսացող:

«Թէ անցնին երթան մեր կեանքն ու ժաւեր,
 «Թող զգացումով մը սիրաբուր՝ զայն,
 «Թող ողջունէ, թող նոր սերունդը մեր,
 «Թող զայն դարձնէ վայր մը սրբազան:

«Հեռի թող թռչին ամպերը կեանքին,
 «Կայծակ ու փայլակ, կայլակ, որոտում,
 «Յոյսի ու լոյսի արփին թանկագին,
 «Լըսարանը թող չը թողու տրտում:

—) o (—

ԵՍ ՀՈՒՏՈՎ ԿՈՒԳՍՄ

Անոնց որ ինձմէ բաժնուեցան

Մի՛ լար, մի՛ լար իմ պաշտելիս,
 Երբ զիս յիշես ամէն անգամ,
 Օր մը կրկին կը տեսնես զիս,
 Չէ՛, մի՛ լար, ես շուտով կուգամ:

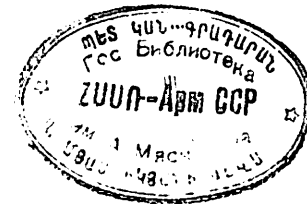
Արիւնեցի հայր, մայր գիտեմ,
 Ձեր վեհ սրտեր ծընողական,
 Մի՛ ցաւիք բայց ինչդեմ իմ դէմ...
 Մ'արտասուէք, ես շուտով կուգամ:

Արցունք կ'իյնայ աչքերէն ձեր,
 Եղբայր ու քոյր իմ պատուական,
 Որ կ'ըլլայ իմ հոգևոյս կայծեր,
 Բայց մի՛ լար, ես շուտով կուգաւ:

Ո՛վ ընկերներ, սրտակիցներ,
 Հոգևոյս մէջ էք դուք ամէն ժամ,
 Ես չեմ մոռնար բնաւ ձեր սէր,
 Մի՛ տխրիք ես շուտով կուգամ:

Եւ դու ազնի՛ւղ իմ Հայաստան,
 Մ'անիծեր «որդիդ բարեկամ»,
 Քեզ սիրելու համար միայն
 Կ'երթամ, բայց ես շուտով կուգաւ...:

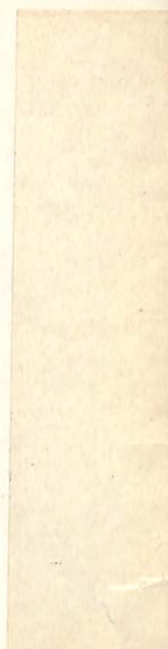
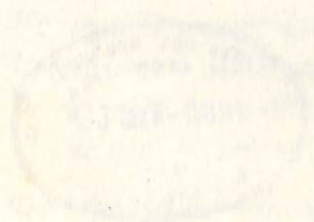
Վ Ե Ր Ձ

Illegible mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

11 -

11 -

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

- 2րդ երեսին 18րդ տողին «ունէր» բառը կարդալու է «որ ունէր»
 9րդ » 21րդ » «Հայրենեաց» » » «Հայրենեան»
 9րդ երեսի 21րդ տողէն վերջ պակաս է հետևալ տողը,
 «Սիրոյ տաճարն այն Հայրենեան»
 «Որու կարօտն»... և այլն:
- 13րդ երեսի 5րդ տողին «ով Հայրենիք» բառը կարդալու է
 «ով Հայ Հերիք»
- 16րդ » 6րդ » «ամպե» բառը կարդալու է «ամպեր»
 18րդ » 1րդ » «ժաւեր» » » «ժամեր»
 18րդ » վերջին » «կուգաւ» » » «կուգամ»
 19րդ » 8րդ » «կուգաւ» » » «կուգամ»

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

अथ श्रीकृष्णार्जुनसंवादे श्रीकृष्ण उवाच ॥
 अहो भवति धर्मो यदा न विद्यमानो भवेत् ॥
 अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥ अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥
 अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥ अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥
 अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥ अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥

अथ श्रीकृष्ण उवाच ॥ अहो भवति धर्मो यदा न विद्यमानो भवेत् ॥
 अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥ अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥

अथ श्रीकृष्ण उवाच ॥ अहो भवति धर्मो यदा न विद्यमानो भवेत् ॥
 अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥ अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥
 अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥ अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥
 अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥ अथवा न विद्यमानो भवेत् ॥

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0357018

504 204 49347

— ՀՐԱՏԱՐԱԿՆԻ ՀՍՏՈՐՆԵՐ —

Կայծեր ու թոցեր

Յոյզեր

Կեանքի հետքեր

Պտուղ պատանեկութեան

Սև յիշատակներ

Սիրոյ և վշտին դերը ազգի մը ճակատագրին վրայ

Այսօր հայ սրտերու հետ պիտի խօսիմ

Համերաշխութիւն պէտք է միշտ մեզ

Ոսկեղէն աշխարհը